

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja

Druk nr 531

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

**o poselskim projekcie uchwały w sprawie
ustanowienia roku 2025 Rokiem Franciszka
Duszeńko (druk nr 359)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 33a ust. 2 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierował w dniu 7 maja 2024 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 12 lipca 2024 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 12 lipca 2024 r.

Sprawozdawca

Przewodniczący Komisji

(-) Marek Biernacki

(-) Piotr Adamowicz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2024 r.

w sprawie ustanowienia roku 2025 Rokiem Franciszka Duszeńki

Franciszek Duszeńko, urodzony w 1925 roku w Gródku Jagiellońskim koło Lwowa, był jednym z wybitnych przedstawicieli polskiej rzeźby powojennej. W trakcie II wojny światowej należał do Armii Krajowej. Pomiędzy 1944 a 1945 rokiem był więźniem obozów koncentracyjnych: Gross-Rosen, Oranienburg i Sachsenhausen. Doświadczenie wojny zaważyło na życiu młodego artysty.

Po wojnie osiadł w Gdańsku, z którym pozostał związany przez resztę życia. Pomiędzy 1952 a 1962 rokiem brał udział w odbudowie zrujnowanego podczas wojny miasta. Studiował w tamtejszej Państwowej Wyższej Szkole Sztuk Plastycznych (dzisiejsza Akademia Sztuk Pięknych). W latach 1956–2000 prowadził Pracownię Rzeźby. W 1981 roku wygrał pierwsze demokratyczne wybory na macierzystej uczelni i został jej rektorem. Funkcję sprawował do 1987 roku. Przez kilkadziesiąt lat aktywnie działał jako pedagog, kształcąc kolejne pokolenia młodych twórców. Pod jego kierunkiem dyplom uzyskało ponad 80 młodych artystów. Pracę na swej uczelni zakończył na początku XXI w.

Do historii przeszły zwłaszcza dwie nadzwyczajne realizacje pomnikowe Franciszka Duszeńki: pomnik Ofiar Obozu Zagłady w Treblince z 1964 roku, wykonany razem z Adamem Hauptem, oraz pomnik Obrońców Wybrzeża na Westerplatte w Gdańsku z 1966 roku, wykonany razem z Adamem Hauptem i Henrykiem Kitowskim. Wśród innych realizacji można wymienić pomnik Artylerii Polskiej w Toruniu oraz pomnik Marii Konopnickiej w Gdańsku.

Prace artysty znajdują się w zbiorach m.in. Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Gdańsku oraz Muzeum Sztuki Medalierskiej we Wrocławiu. Twórca otrzymał liczne nagrody i wyróżnienia: Medal Tysiąclecia, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oświęcimski, Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski. W 1986 roku otrzymał Nagrodę Prezydenta Miasta Gdańska, natomiast w 1989 roku Nagrodę im. Brata Alberta za wybitne osiągnięcia w dziedzinie sztuki sakralnej. W 2008 roku pośmiertnie przyznano mu Medal Księcia Mściwoja II.

Artysta zmarł w Gdańsku w 2008 roku. Jego sztuka wciąż budzi emocje i przypomina o dramatycznej historii XX wieku. Stanowi ona świadectwo tragicznych losów człowieka, którego lata młodości przypadły na II wojnę światową. Niesie patriotyczne i antywojenne przesłanie w dobie konfliktu za wschodnią granicą Polski. Należy uznać ją za niezwykle istotny głos niemal 80 lat po zakończeniu ostatniej wielkiej wojny, która spustoszyła praktycznie całą Europę. Po upływie dziesięcioleci w dalszym ciągu stanowi przejmujące memento dla potomnych. To sztuka, która – tak jak słynny napis na Westerplatte – wprost zdaje się krzyczyć: nigdy więcej wojny!

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 100. rocznicę urodzin wybitnego rzeźbiarza, oddając hołd jego dokonaniom artystycznym, ustanawia rok 2025 Rokiem Franciszka Duszeńki.